

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/komunizm/62643,Geneza-Kominternu-czyli-w-jakim-celu-powstala-swiatowa-centrala-ruchu-komunistyc.html>

Delegaci na II Kongres Kominternu w Piotrogradzie, 19 lipca 1920 r.

ARTYKUŁ

Geneza Kominternu - czyli w jakim celu powstała światowa centrala ruchu komunistycznego?

Autor: ELŻBIETA KOWALCZYK 11.02.2020

Rozwój technologiczny i wzrost uprzemysłowienia w państwach europejskich w drugiej połowie XIX w. i na początku XX w. spowodował pojawienie się na scenie polityczno-społecznej nowej klasy robotniczej.

Konsekwencją tego była zmiana dotychczasowych stosunków wewnątrzspołecznych, co z kolei zaowocowało powstawaniem nowych radykalnych sił politycznych, domagających się zmiany dotychczasowego porządku społeczno-politycznego w drodze rewolucji. Partie te odwoływały się do systemu poglądów politycznych, ekonomicznych, ideologicznych i filozoficznych zawartych w filozofii Friedricha Engelsa i Karla Marksa i opracowanym przez nich Manifeście komunistycznym.

Komunizm w wersji rosyjskiej

Idea komunizmu znalazła również swych zwolenników na terenie feudalnej z elementami kapitalizmu carskiej Rosji, a także wśród emigracji rosyjskiej. Od 13 marca 1898 r. działała tam konspiracyjna Socjaldemokratyczna Partia Robotnicza Rosji (SDPRR). W 1903 r. na II zjeździe partii w Brukseli i Londynie w SDPRR wyodrębniła się frakcja radykalna bolszewików. Bolszewicy z Włodzimierzem Lenina na czele, również powoływali się na hasła zawarte w Manifeście komunistycznym, jednocześnie je modyfikując zgodnie ze swoimi potrzebami. Tak naprawdę przywódca bolszewików nie zawdzięczał zbyt wiele klasycznemu marksizmowi. Według Lenina propagowana przez dwóch filozofów z Niemiec tzw. dyktatura proletariatu, oznaczała nieograniczoną żadnymi przepisami władzę, która oparta jest na przemocy. Ten ekstremizm przywódcy bolszewików, który wyznaczył kierunek działalności frakcji bolszewików, a następnie samodzielnej partii, którą tworzyli, uznawany jest za tzw. „rusyfikację marksizmu”.

Włodzimierz Lenin i inni bolszewicy powoływali się na hasła zawarte w "Manifeście komunistycznym" napisanym przez Karola Marksa i Fryderyka Engelsa na przełomie lat 1847 i 1848. Nazdjęciu okładka pierwszego wydania (Londyn, 1848 r.)

Przewrót bolszewicki

W nocy z 7 na 8 listopada 1917 r. doszło w Rosji do wydarzenia bez precedensu, które do historii przeszło pod nazwą rewolucji październikowej. Władzę w państwie carów przejęli bolszewicy. Z początkiem 1918 r. frakcja bolszewików ukonstytuowała się jako odrębna partia, która przyjęła nazwę Rosyjskiej Komunistycznej Partii (bolszewików) – RKP(b) [od 1925 r. Wszechrosyjska Komunistyczna Partia (bolszewików) – WKP(b)]. Miała ona wcielić idee komunizmu w życie i budować pierwsze na świecie państwo komunistyczne.

Ekstremizm przywódcy bolszewików, który wyznaczył kierunek działalności frakcji bolszewików, a następnie samodzielnej partii, którą tworzyli, uznawany jest za tzw. „rusyfikację marksizmu”.

Przejęcie władzy postawiło więc przed partią bolszewicką, jako partią rządzącą, nowe zadania. I nie chodziło wyłącznie o reformowanie społeczno-gospodarcze państwa rosyjskiego, ale również opracowanie nowych założeń polityki zagranicznej. Temu celowi m.in. miała służyć idea zbudowania w każdym kraju zupełnie nowej jakościowo partii komunistycznej oraz utworzenie międzynarodowej organizacji, która miała je skupiać. Bolszewicy już w momencie przejmowania władzy zdawali sobie sprawę, że aby utrzymać władzę trzeba doprowadzić do szybkiego rozlania się propagowanej przez bolszewików rewolucji na inne państwa. Aby to uczynić, potrzeba było odpowiedniej instytucji, która by dyscyplinowała zorganizowaną w partię skrajną lewicę tych państw, wspierała je materialnie i kadrowo celem przyspieszenia w nich procesu radykalizacji –

inspirowała zaistnienie „sytuacji rewolucyjnej”.

O rewolucję globalną

Ideę tę wcielono w życie już w 1919 r. Z inicjatywy Włodzimierza Lenina odbył się w Moskwie między 2 a 6 marca Zjazd Założycielski III Międzynarodówki Komunistycznej zwanej Kominternem. Na czele Komitetu Wykonawczego Kominternu postawiono Grigorija Zinowjewa (1919–1926). Z dokumentów statutowych przyjętych przez KW Komintern wynikało, że miał on skupić niedoświadczony ruch komunistyczny i pomóc tym partiom w wypracowaniu generalnej linii strategicznej i taktycznej. Celem jego działania było też zniszczenie starego społeczno-ekonomicznego systemu na drodze proletariackiej rewolucji i zaprowadzenie nowego, w którym państwo miało obumrzeć, a antagonizmy klasowe zaniknąć. Komintern miał stać się zaczynem przyszłej federacji.

Komintern był też w pełnej zależności od rządzących organów i od sowieckiej polityki wewnętrznej. Jak słusznie zauważył już w sierpniu 1919 r. Gustaw Doborzyński był to „organ oficjalny rządu sowieckiego”.

25 lipca 1920 r. w czasie obrad II Kongresu Kominternu w Piotrogradzie, Lenin ogłosił „19 warunków”, które muszą spełnić poszczególne partie, aby stać się pełnoprawnymi członkami Kominternu. W trakcie dyskusji dodano jeszcze dwa dodatkowe i ostatecznie II Kongres Kominternu przyjął dokument pod nazwą „21 warunków”. Na Kongres zostali zaproszeni reprezentanci partii bądź środowisk radykalnie lewicowych aż z 33 krajów, w tym delegacja z KPRP. Dokument ten określał formalne „ścieżki” łączące partie komunistyczne z Kominternem. Generalnie mówiły one o podporządkowaniu się partii członkowskich sowieckim wzorom względem struktury i dyscypliny. Partie satelickie również partycypowały w jego budżecie.

**Grigorij Zinowjew (1883-1936),
przewodniczący Komitetu
Wykonawczego Kominternu w
latach 1919-1926**

„Organ oficjalny rządu sowieckiego”

Ale Komintern poza celami formalnymi, wspomnianymi wyżej, miał też do spełnienia inne – nieformalne. RKP(b)/WKP(b), jak każda z partii komunistycznych, była integralną częścią Kominternu. Jednak dla zapewnienia sobie absolutnej kontroli WKP(b) przyznała sobie pięć miejsc w jego Komitecie Wykonawczym, podczas gdy wszystkie inne dysponowały jednym miejscem. Istotne jest też, że KW Kominternu był z kolei wydziałem KC RKP/WKP(b).

Delegaci na II Kongres

**Kominternu w Piotrogradzie, 19
lipca 1920 r.**

Tak więc Komintern był powiązany z RKP(b)/WKP(b) nie tylko organizacyjnie, ale i uzależniony materialnie od partii bolszewików. Tym sposobem Komintern poprzez RKP(b)/WKP(b) był też w pełnej zależności od rządzących organów i od sowieckiej polityki wewnętrznej. Jak słusznie zauważył już w sierpniu 1919 r. Gustaw Doborzyński, Komintern był to „organ oficjalny rządu sowieckiego”. Komintern więc nie tylko działał w imieniu światowego ruchu komunistycznego, ale też w interesie państwa sowieckiego, które dawało Kominternowi wytyczne działalności i infiltracji komunistycznej na terenie działania jego sekcji.

Centrala światowego ruchu komunistycznego funkcjonowała do 1943 r. W ciągu prawie ćwierćwiecza Komintern, głównie za przyczyną Józefa Stalina, pozbawił swe sekcje minimalnej autonomii, całkowicie uzależnił je od siebie tworząc z nich przybudówki wywiadowczo-informacyjne WKP(b).

Srótotytuły dodane przez redakcję

"Zadanie proletariatu wszystkich krajów polega na tym, aby przeszkadzać rządowi Anglii, Francji, Ameryki i Włoch w okazywaniu przez nie pomocy białej Polsce" - ogłosili uczestnicy II Kongresu Kominternu w lipcu 1920 r. Na zdjęciu polski plakat

mobilizacyjny z okresu wojny
polsko-bolszewickiej

COFNIJ SIĘ